

Sygn. akt II AKa 38/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2015r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA – Paweł Rysiński

Sędziowie: SO (del.) – Małgorzata Janicz

SA – Marzanna A. Piekarska-Drażek (spr.)

Protokolant: – st. sekr. sąd. Marzena Brzozowska

przy udziale Prokuratora Jacka Pergałowskiego

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2015 r.

sprawy R. P. (1)

oskarżonego z art. 310 § 3 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

na skutek apelacji, wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 30 października 2014 r. sygn. akt XVIII K 76/14

- 1) utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną;*
- 2) zasądza do Skarbu Państwa na rzecz adwokata M. P. z Kancelarii Adwokackiej w W. kwotę 738 (siedemset trzydzieści osiem) złotych, w tym 23% VAT z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oskarżonemu w postępowaniu odwoławczym;*
- 3) zwalnia R. P. (1) od zapłaty kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze obciążając nimi Skarb Państwa.*

UZASADNIENIE

R. P. (1) został oskarżony o to, że:

1. w dniu 30 lipca 2008 roku w W. w celu użycia za autentyczny dokonał podrobienia weksla na kwotę 293.734,00 zł wystawionego na zlecenie (...) Sp. z o.o., w ten sposób, że złożył na nim własnoręczny podpis za R. S. (1),

tj. o przestępstwo z art. 310 § 1 k.k.

2. w okresie od marca 2008 r. do końca grudnia 2008 r. w W., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził pracowników (...) Sp. z o.o. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 293.734,00 zł w ten sposób, że pobrał towar w postaci materiałów budowlanych nie mając zamiaru uiścić za niego zapłaty, a nadto w celu użycia ich za autentyczne podpisał się imieniem i nazwiskiem R. S. (1) na fakturach VAT nr (...) z dnia 28.03.2008 r.,

nr (...) z dnia 04.04.2008 r., nr (...) z dnia 07.04.2008 r., nr (...) z dnia 15.04.2008 r., nr (...) z dnia 22 kwietnia 2008 r., nr (...) z dnia 24.04.2008 r., nr (...) z dnia 12.05.2008 r., nr (...) z dnia 14.05.2008 r.,

tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Sąd Okręgowy w Warszawie, wyrokiem z dnia 30 października 2014 r. w sprawie sygn. akt XVIII K 76/14, orzekł:

1. w ramach zarzucanego w pkt 1 czynu uznał R. P. (1) za

winnego tego, że w lecie 2007 r. w W. w celu użycia za autentyczny dokonał podrobienia weksla in blanco mającego stanowić

zabezpieczenie kredytu kupieckiego w (...) Sp. z o.o., w ten sposób, że podpisał się na nim jako R. S. (1), co stanowiło wypadek mniejszej wagi i za to na podstawie art. 310 § 3 k.k. skazuje go i przy zastosowaniu art. 60 § 6 pkt 2 k.k. wymierzył mu karę

2 /dwa/ lat pozbawienia wolności;

2. w ramach zarzucanego w pkt 2 czynu uznał R. P. (1) za

winnego tego, że w okresie od dnia 28 marca 2008 r. do dnia 14 maja

2008 r. w W., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru w celu użycia ich za autentyczne podpisał się jako R. S. (1) na fakturach VAT

nr (...) z dnia 28.03.2008 r., nr (...) z dnia 04.04.2008 r., nr (...) z dnia 07.04.2008 r., nr (...) z dnia 15.04.2008 r., nr (...) z dnia 22.04.2008 r., nr (...) z dnia 24.04.2008 r., nr (...) z dnia 12.05.2008 r., nr (...) z dnia i 14.05.2008 r. i za to na podstawie art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

skazał go i wymierzył mu karę 10 /dziesięć/ miesięcy pozbawienia wolności;

3. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. wymierzył R. P. (1) karę łączną 2 /dwa/ lat i 6 /sześć/ miesięcy pozbawienia wolności.

W pkt. 4 - 7 orzeczono o dowodach rzeczowych i kosztach postępowania.

Apelację od powyższego wyroku wniósł **obrońca** oskarżonego, który na podstawie art. 438 pkt 2, 3 i 4 k.p.k. zarzucił:

1) obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. naruszenie art. 424 § 2 k.p.k., poprzez niedostateczne wyjaśnienie okoliczności, jakie Sąd miał na względzie przy wymiarze oskarżonemu kary za oba przypisane oskarżonemu czyny, w szczególności Sąd zaniechał dokonania stopniowania przyjętej społecznej szkodliwości czynu i zawinienia, jak również zaniechał określenia, czy treść wywiadu kuratorskiego przemawia na korzyść czy niekorzyść oskarżonego, co w rezultacie utrudnia prześledzenia motywów, jakimi kierował się Sąd wymierzając kare oskarżonemu za poszczególne czyny, co ma wpływ na możliwość dokonania kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku, a tym samym istotnie ogranicza prawa oskarżonego do obrony;

2) naruszenie prawa materialnego tj. art. 286 § 1 k.k. w zw. z 294 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. poprzez błędne uznanie, że oskarżony podpisując się na fakturach VAT nr (...) z dnia 28.03.2008 r., nr (...) z dnia 04.04.2008 r., nr (...) z dnia 07.04.2008 r., nr (...) z dnia 15.04.2008 r., nr (...) z dnia 22.04.2008 r., nr (...) z dnia 24.04.2008 r., nr (...) z dnia 12.05.2008 r., nr (...) z dnia 14.05.2008 r. jako R. S. (1), dopuścił się popełnienia czynu

opisanego w tych artykułach, w tym w szczególności gdy społeczna szkodliwość tego czynu jest znikoma, albowiem działał on za wiedzą i zgodą R. S. (1), co było ustaleniem Sądu I instancji;

względnienie

3) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 270 § 2a k.k. poprzez jego niezastosowanie i niesłuszne przyjęcie, że czyn przypisany skarżonemu w pkt 2 skarżonego wyroku i zakwalifikowany jako przestępstwo z art. 270 k.k. nie stanowi wypadku mniejszej wagi, o którym mowa w art. 270 § 2a k.k., w sytuacji gdy z okoliczności sprawy jasno wynika taka konieczność, albowiem podpisując się na fakturach VAT nr (...) z dnia 28.03.2008 r., nr (...) z dnia 04.04.2008 r., nr (...) z dnia 07.04.2008 r., nr (...) z dnia 15.04.2008 r., nr (...) z dnia 22.04.2008 r., nr (...) z 24.04.2008 r., nr (...) z dnia 12.05.2008 r., nr (...) z dnia 14.05.2008 r. jako R. S. (1) działał on za wiedzą i zgodą R. S. (1), co było ustaleniem Sądu I instancji;

4) rażąco niewspółmierność orzeczonych wobec oskarżonego R. P. (1) kar jednostkowych pozbawienia wolności oraz kary łącznej orzeczonej na podstawie częściowej kumulacji w wymiarze 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności:

(i) która nie uwzględnia w sposób należyty nieznacznego stopnia społecznej szkodliwości czynu, nieznacznego stopnia winy oraz w zupełności pomija inne okoliczności łagodzące, co powoduje, że kara ta jest niesprawiedliwa oraz nadmiernie surowa, bowiem przy jej wymiarze Sąd nie uwzględnił w odpowiedni sposób wszystkich dyrektyw wymiaru kary określonych w art. 53 k.k.;

(ii) poprzez niesłuszne uznanie, iż istnieje duże prawdopodobieństwo powrotu przez oskarżonego do przestępstwa, co miało wpływ na wymiar kary, podczas gdy jego postawa po popełnieniu przestępstwa, aktualna sytuacja życiowa oraz fakt urodzenia się mu dziecka, a w konsekwencji konieczność utrzymania rodziny, pozwala na stwierdzenie, iż oskarżony będzie przestrzegał porządku prawnego

(iii) brak ustalenia, iż w sprawie zachodzą okoliczności łagodzące wymiar kary, chociażby takie jak przyznanie się oskarżonego do zarzucanych mu czynów, złożenie obszernych, logicznych a przede wszystkim zgodnych z pozostałym materiałem dowodowym wyjaśnień, zachowanie się oskarżonego po popełnieniu przestępstwa, okazana skrucha oraz chęć uregulowania powstałych zadłużeń.

i tym samym nie wymierzenie oskarżonemu kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

Na podstawie art. 452 § 2 i 437 § 2 k.p.k. wniósł dopuszczenie dowodu z dokumentów w postaci odpisu urodzenia dziecka i oświadczenia żony oskarżonego (nie dołączono).

Wniósł ponadto o:

1) uchylenie wyroku w zaskarżonej części dot. pkt. 1 -3 i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania;

ewentualnie

2) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wymierzenie oskarżonemu w zakresie czynu przypisanego w pkt 1 sentencji skarżonego wyroku - kary w wysokości 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszącym 5 lat, zaś z ostrożności procesowej w zakresie czynu przypisanego w pkt 2 sentencji skarżonego wyroku umorzenie postępowania ze względu na znikomą społeczną szkodliwość czynu, a w przypadku uznania oskarżonego za winnym popełnienia zarzucanego mu czynu opisanego w pkt. 2 sentencji zaskarżonego wyroku, zakwalifikowanie go jako wypadku mniejszej wagi, określonego w art. 270 § 2a k.k. i wymierzenie mu kary w wysokości 1 miesiąca pozbawienia wolności, a następnie - w przypadku skazania za czyn opisany w pkt. 2 sprowadzenie ich do kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszącym 5 lat;

3) zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem II instancji, nieopłaconego w całości lub w części.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelację obrońcy oceniono jako oczywiście bezzasadną, na co złożyła się nieumiejętność właściwego wskazania podstaw odwoławczych i sformułowania zasadnych zarzutów, niezdolność jednoznacznego określenia zakresu apelacji, w tym niedostrzeżenie, że po ponownym rozpoznaniu sprawy nie doszło do skazania R. P. (1) za oszustwo z art. 286 § 1 w zw. z art. 294 § 1 k.k.

Za wyjątkiem pkt II 2. apelacji, w którym to właśnie skarżący zarzuca naruszenie prawa materialnego – art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i pkt II 3. o podobnym charakterze, w odniesieniu do art. 270 § 2a k.k., pozostałe zarzuty, a w dużej mierze także przywołany pkt 3, dotyczą wymiaru kary orzeczonej wobec oskarżonego, tak w wymiarze jednostkowym jak i kary łącznej 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Zarzut 2. w części dotyczącej naruszenia art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. jest oczywiście bezpodstawny, gdyż skazanie takie zawarte było w wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 12 listopada 2013 r., sygn. akt XVIII K 311/12, uchylonym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia

21 marca 2014 r., sygn. akt II AKa 67/14. Przekazując sprawę do ponownego rozpoznania Sąd ten zlecił uzupełnienie postępowania dowodowego w celu prawidłowego ustalenia i oceny zachowań

R. P., w tym niewątpliwego fałszerstwa weksla i faktur, w kontekście zamiaru wymaganego dla przypisania sprawcy przestępstwa z

art. 286 § 1 k.k. (str. 5 – 11 uzasadnienia S.A.). Sąd Okręgowy, po starannym przeprowadzeniu postępowania dowodowego, wykonaniu zaleceń Sądu odwoławczego, w tym przesłuchaniu nowych świadków ze strony pokrzywdzonej Spółki (...), doszedł do słusznego wniosku, że R. P. (1) nie można przypisać zamiaru bezpośredniego (kierunkowego) fałszerstwa dokumentów w celu oszustwa – wyłudzenia towarów z założeniem niespłacenia udzielonego na weksel kredytu kupieckiego.

Wydaje się, że skarżący powielając w pkt 2 obecnej apelacji zarzut z pkt 1 poprzedniej apelacji w ogóle nie zauważył istotnej zmiany w przypisanym oskarżonemu czynie, co zdecydowanie obniża wartość apelacji, a wniosek o uchylenie wyroku czyni w najwyższym stopniu bezzasadnym. Sąd Okręgowy zebrał bowiem i prawidłowo przeprowadził wszystkie dowody istotne dla ustalenia przebiegu zdarzeń.

Analizując jednak całość zarzutów obrońcy oskarżonego należy zauważyć, że w zakresie skazania za czyn I aktu oskarżenia – 1 wyroku, z art. 310 § 3 k.k. skarżący nie kwestionuje winy oskarżonego, twierdzi jedynie w pkt 1 i 4 apelacji, że Sąd Okręgowy orzekł rażąco niewspółmierną karę. Zarzut taki odnosi się także do skazania za czyn 2 aktu oskarżenia – 2 wyroku, zakwalifikowany z art. 270 § 1 k.k. O ile odnośnie do czynu 1 obrońca skarży wyłącznie karę, wyrażając w pkt 2 wniosków pogląd, że winna być ona warunkowo zawieszona na 5 lat, o tyle w odniesieniu do czynu 2, twierdzi że doszło do naruszenia prawa materialnego w art. 270 § 1 k.k., gdyż błędnie oceniono społeczną szkodliwość czynu (pkt 2 apelacji), a równocześnie Sąd naruszył art. 270 § 2a k.k. nie stwierdzając, że czyn stanowi wypadek mniejszej wagi (pkt 3 apelacji). Do tak niespójnych zarzutów odnoszących się do przypisanego oskarżonemu fałszerstwa faktur, którego to faktu obrońca nie kwestionuje, dodał zarzut 1 apelacji – zarzut naruszenia art. 424 § 2 k.p.k., skierowany w istocie na podważenie kar oraz zarzut 4 apelacji, określony prawidłowo jako zarzut oparty na art. 438 pkt 4 k.p.k., mówiący o rażącej niewspółmierności kar wymierzonych R. P.. Nieprawidłowy sposób formułowania zarzutów apelacyjnych wprowadza chaos wynikający z nieumiejętnego wytyczenia celu odwołania, którym było ewentualne wykazanie, że kara wymierzona R. P. bez warunkowego zawieszenia wykonania jest rażąco surowa.

Skarżący nie wykazał tego, ani poprzez zarzut naruszenia art. 270 § 1 k.k., czy art. 270 § 2a k.k., a tym bardziej przez zarzut naruszenia art. 424 § 2 k.p.k. Niesłusznie twierdzi, że Sąd I instancji zaniechał badania przy wymiarze kar stopnia społecznej szkodliwości czynów i zawinienia. Wnioski Sądu Apelacyjnego, po analizie treści pisemnego uzasadnienia Sądu I instancji są przeciwne. Na str. 11, 12, 13 zawarto staranną analizę wszystkich okoliczności

istotnych dla ukarania sprawcy, tak w odniesieniu do poszczególnych czynów, jak też co do kary łącznej. Słusznie zaznaczono, że społeczna szkodliwość czynów polegających na fałszerstwie weksla i faktur, a zwłaszcza w przypadku tego pierwszego, który w wersji podstawowej z § 1 art. 310 k.k. zagrożony jest karą od 5 lat pozbawienia wolności albo karą 25 lat pozbawienia wolności, wyraża się w zachwianiu zaufania do środków płatniczych oraz w tym, że oskarżony nie powołał się na jakiegokolwiek upoważnienie R. S. (1) tylko udawał, że nim jest (jeszcze w postępowaniu egzekucyjnym). Przywołane następnie w uzasadnieniu wyroku liczne skazania R. P. (1) (k. 339, 609), w tym za przestępstwa podobne, wskazują że doskonale orientował się on w granicach legalnego działania i bez wahania przekroczył je po raz kolejny dla własnych korzyści (zatrudnienie, funkcjonowanie firmy). Te okoliczności uprawniały Sąd do wniosku o lekceważącym stosunku oskarżonego do porządku prawnego i środków probacyjnych.

Sąd Okręgowy nie przytoczył wprawdzie wyników wywiadu kuratora ale odwołał się do nich w rozważaniach o karze. Skarżący nie przytacza takich okoliczności wynikających ewentualnie z tego dokumentu, które mogłyby przedstawić osobę oskarżonego w znacznie korzystniejszym świetle. Wydaje się, że miały temu służyć dokumenty, które obrońca uznał za dowody w sprawie, czyli odpis urodzenia dziecka R. P. i oświadczenie żony, którego do dnia rozprawy apelacyjnej w ogóle nie złożono.

Pomijając niewywiązanie się obrońcy z obowiązku realizacji własnego wniosku dowodowego, należy przypomnieć skarżącemu, iż jego ocena, że „oskarżony jest obecnie wzorowym ojcem” (str. 10 apelacji) jest gołosłowna w sytuacji, gdy poprzednia partnerka oskarżonego A. P., będąca matką ich 6 – letniej córki, podawała w pismach do Sądu, w tym w październiku 2014 r. (k. 825, 492), że sama wychowuje dziecko, jest w trudnej sytuacji finansowej, a na ojca dziecka, czyli R. P., nie może liczyć. Trudno zatem przyjąć, że po urodzeniu się dziecka z kolejnego związku, zaledwie kilka tygodni później, oskarżony przeistoczył się we „wzorowego ojca” i z tego tylko powodu miałby zasłużyć na kolejne warunkowe zawieszenie wykonania kary. Twierdzenia obrońcy o konieczności „zadbania o godziwy poziom życia małżonki i nowonarodzonego dziecka” (str. 10 apelacji) brzmią nieco ironicznie w kontekście sytuacji A. P. i jej córki.

Gołosłowne są też zapewnienia skarżącego, jakoby R. P. w wyniku skruchy „wykazywał uzewnętrznioną inicjatywę zapłaty zadłużenia”. Trudno dociec co ma na myśli autor tego eufemistycznego zwrotu, skoro oskarżony nie dokonał zapłaty długu wytworzonego na nazwisko R. S. (1).

Sąd Okręgowy rozważył wszystkie istotne okoliczności wymiaru kary i należycie uzasadnił dlaczego orzekł kary jednostkowe i karę łączną bez warunkowego zawieszenia, dlatego zarzut 1 i 4 apelacji uznano za oczywiście bezzasadne, podobnie jak wniosek z pkt 2.

Należy przy tym podkreślić, że Sąd zastosował nadzwyczajne złagodzenie kary, przyjmując wypadek mniejszej wagi z art. 310 § 3 k.k., co czyni zarzut rażącej surowości kary dodatkowo bezzasadnym.

Sąd Okręgowy prawidłowo określił elementy strony przedmiotowej i podmiotowej przestępstwa z art. 270 § 1 k.k. Skarżący nie zauważył poprzednich motywów wyroku Sądu Apelacyjnego, ani obecnych argumentów Sądu Okręgowego dotyczących fałszowania podpisu na fakturach VAT. Dla skuteczności faktury w obrocie gospodarczym w istocie nie jest niezbędny podpis osoby fizycznej, jednak faktura taka jest dokumentem w rozumieniu prawa karnego i w sytuacji, gdy oskarżony podpisywał się – przedstawiał się danymi innej osoby, dokonywał fałszerstwa dokumentu. Wprawdzie Sąd uznał za wiarygodne oświadczenie zeznania R. S. o tym, że niekiedy godził się na podpisywanie dokumentów za niego, jednak należy pamiętać, że oskarżony nie przedstawiał tego tak kontrahentom, tylko podawał się za inną osobę, co z pewnością nie było uzgodnione. W tej sytuacji twierdzenie skarżącego jakoby w odniesieniu do faktur oskarżony „działał za wiedzą i zgodą R. S.” nie polega na dowodach ale na ich wybiórczej interpretacji. W związku z tym uznanie, że zachowanie oskarżonego miało nieszkodliwy charakter „bez skutków materialnych” jest nieuzasadnione, zwłaszcza, że nie dotyczyło pojedynczego incydentu, ale podpisania 8 faktur na przestrzeni marca/maja 2008 r. i w sytuacji poniesienia już odpowiedzialności karnej za przestępstwa z art. 270 § 1 k.k.

Pomijając nawet błędne zarzucenie naruszenia przepisu prawa materialnego, którego Sąd nie miał obowiązku zastosować – art. 270 § 2a k.k. – brak jest argumentów merytorycznych, by potraktować czyn ciągły przypisany w pkt 2 wyroku jako wypadek mniejszej wagi.

Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, że stopień społecznego niebezpieczeństwa obu przestępstw jest znaczny, zwłaszcza gdy, dopuszcza się ich osoba wielokrotnie karana, która sprzeniewierzyła się zasadom zawieszenia kary w przeszłości.

Sposób w jaki oskarżony podchodzi do porządku prawnego nie może być akceptowany. Osoba, która faktycznie zajmowała się codziennym funkcjonowaniem firmy (...), osoba doświadczona, zwłaszcza taka, którą skazano wcześniej za fałszerstwa dokumentów, nie może zasłaniać się niewiedzą i chęcią „ratowania” firmy (wyjaśnienia k. 785 – 786). Podpisanie weksla in blanco potwierdzało zgodę na zaciągnięcie wysokiego kredytu kupieckiego i w istocie obciążało właściciela firmy, za którego podpisał się oskarżony, nie będąc nim. Pracownicy pokrzywdzonej spółki działali w błędnym przekonaniu, że mają doczynienia z R. S. (1). Nie chodzi więc o zwykły podpis za osobę upoważnioną, mimo braku formalnego umocowania, ale kolejne działania biznesowe, których oskarżony dokonywał podszywając się za inną osobę – posługując się fałszerstwem.

Trudno więc przyjąć tłumaczenia o zwykłym zaniedbaniu, czy przeoczeniu. Niemożność ustalenia szkody wynikającej z takich zachowań, poprzestanie na zarzutach fałszerstwa weksla i faktur, spowodowała że Sąd Okręgowy zastosował art. 310 § 3 k.k. i nadzwyczajnie złagodził karę. Za czyn z art. 270 § 1 k.k. wymierzył łagodną karę, zaś wymiar kary łącznej należy uzasadnić.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.